

A budapesti szállodások, vendéglősök és korcsmárosok ipartársulatának

ÉRTESITŐJE.

EGYEDÜLI HIVATALOS SZAKKÖZLÖNY. — KIADJA AZ IPARTÁRSULAT.

Az „Értesítőt“ a társulat tagjai díjmentesen kapják.

MEGJELENIK HAVONKÉNT EGYSZER.

Szerkeszti: *Poppel Miklós ipartársulati titkár.*

Kéziratok a szerkesztőséghez küldendők.

Budapest, IV. kerület, Ferencz József-rakpart 16. szám.

Hirdetéseket csak ajánlhatónak ismert cégektől fogadunk el.

H I R D E T É S E K

a társulatnál: IV. ker., Ferencz József-rakpart 16. szám alatt véletlenek fel

EGYSZERI HIRDETÉS ÁRA:

Egész oldal	40 korona
Fél oldal	20 „
Negyed oldal	12 „
Nyolcad oldal	7 „

A jég hiányról.

Az idei enyhe tél következtében beállott nagymérvű jég hiányt a jéggyártók és jégkereskedők arra akarták kihasználni, hogy a vendéglősöket jól meg-sarcolják, kiszipolyozzák, s máris hallatlan módon felemelték a jég árát.

Ipartársulatunk látva a vendéglősöket fenyegető újabb veszedelmet, folyó hó 3-án gyűlésbe hívta a vendéglősöket annak megbeszélése végett, hogy miként lehetne a jég hiányon segíteni.

Gundel János ipartársulati elnök a gyűlés megnyitása után mindenekelőtt megnyugtatta a vendéglősöket, hogy egyelőre nem kell a jég hiány miatt aggódnia, mert a helybeli sörgyárosok megállapodtak abban, hogy addig is, míg a vendéglősök más oldalról segítséget nyernek, vagy jég szükségletükről valamilyen módon maguk gondoskodni tudnak, ők a lehető legmérsékeltébb árszabás mellett ellátják vevőiket a szükséges jég mennyiséggel, s erre való tekintettel minden budapesti sörgyár előrelátó volt és beszerezte magának a szükséglet fedezésére elégséges jeget. Azután azon nézetét fejezi ki, hogy legjobb lenne a székesfőváros hatóságát felkérni, hogy építsen egy nagyszabású jéggyárat, de ez csak úgy volna lehetséges, ha a vendéglősök arra kötelezik magukat, hogy a jeget legalább 3 évig a hatósági jéggyárból fogják venni.

Az elnök kijelentését a gyülekezet nagy tetszéssel fogadta és helyeselte.

Azután Bokros Károly mondott hosszabb beszédet és élesen elítélte a jégárúszók eljárását. Felszólalását az egész gyülekezet zúgó helyesléssel kísérte.

Palkovics Ede határozati javaslatot terjesztett be aziránt, hogy a vendéglősök küldöttségileg kérjék fel a székesfőváros hatóságát, építene egy nagyarányú hatósági jéggyárat.

Hajduska hevesen kikel a határozati javaslat ellen és azt indítványozza, hogy a vendéglősök maguk építsenek jéggyárat. Azonban az egész gyülekezet a hatósági jéggyár emelése mellett foglalt állást, minélfogva határozatilag ki is mondatott, hogy az ipartársulat

másnap azaz 4-én küldöttséget meneszt a székesfőváros polgármesteréhez a jéggyár kérdésben.

Ugyanezen ügyben az ipartársulat a következő felhívást bocsátotta ki:

FELHÍVÁS A VENDÉGLŐSÖKHOZ!

Tisztelt Kartársak!

A folyó hó 3-án tartott vendéglős-gyűlés elhatározta, hogy az idei nagy jég hiányból származható baj elleni védekezés céljából mindenekelőtt felkéri a székesfőváros hatóságát, hogy Budapesten mielőbb egy nagyméretű jéggyárat építsen.

Egy ilyen jéggyár felállítása közszükséget képez, mert hiszen nemcsak a vendéglősök, hanem a kávéosok, cukrászok, mézárúszók, hentesek, csemegeárúszók, stb., sőt maga a lakosság sem nélkülözheti nyáron a jeget, s így kétségtelen, hogy a jégkérdés egyúttal fontos közegészségügyi kérdés is!

Jól tudja mindezt a székesfőváros hatósága is, hogy a jég hiány tulajdonképpen nagy veszedelmet jelent.

Éppen azért bizton hisszük, hogy a székesfőváros hatósága nem fog kitérni kívánságunk elől, de mindenestre szükséges, hogy a jég szükséglet arányairól megközelítőleg tájékoztassuk, mert csak kellő tájékozottság után foghat a kérdés helyes megoldásához.

A tájékozás első feltétele, hogy minden vendéglős bejelentse évi szükségletét.

Második feltétele pedig, hogy minden vendéglős kötelezze magát arra, hogy jég szükségletét legalább 3 évig és 1 korona 20 fillér árszabás mellett állandóan a hatósági jéggyárból fogja beszerezni.

Felkérjük tehát t. Kartársainkat, hogy az ide mellékelt kötelező nyilatkozatot kiállítani, aláírni és az ugyancsak mellékelt levélborítékban postafordultával ipartársulatunknak beküldeni sziveskedjenek, mert a székesfőváros hatósága előreláthatólag csak ilyen alapon fog velünk komolyan tárgyalni.

Budapest, 1910. március hó 3-án tartott nagygyűlés határozatából

a budapesti szállodások, vendéglősök és korcsmárosok ipartársulata

Gundel János.
elnök.

Az ipartársulat a felhívással kapcsolatban az alábbi nyilatkozatot küldte a vendéglősöknek.

NYILATKOZAT.

Alulírott ezennel kijelentem, hogy azon esetben, ha a székesfőváros haladék nélkül hozzá fog egy nagyarányú jéggyár felépítéséhez, kötelezem magamat egész évi jég szükség-

letemet 3 éven át, 1 korona 20 fillér árszabás mellett a hatósági jéggyárból beszerezni.

Budapest, 1910. márczius

Név

Foglalkozás

Üzlethelyiség

Az ipartársulat azonkívül a következő beadványt intézte a székesfőváros hatóságához, kifejtve abban a hatósági jéggyár szükséges voltát.

TEKINTETES SZÉKESFŐVÁROSI TANÁCS!

A budapesti vendéglősök, alolított ipartársulat felhívása folytán folyó hó 3-án népes gyűlést tartottak, mely alkalommal a gyűlés egyedüli tárgyát azon kérdés képezte, miként lehetne az idei enyhe tél következtében beállott nagy jég-hiányon segíteni?

A jég-hiány közvetlenül érinti, tehát elsősorban sújtja a vendéglőipart, de azonkívül kiterjed annak káros hatása mindazon iparágakra, melyeknél élelmicikkek eladásával vagy feldolgozásával foglalkoznak; úgymint: a kávé, a cukrász, a csemegeárús, a mézárús, a hentes, a halas, stb. stb. mind-mind félve gondol a jég-hiányra, mert a jég-hiány következtében mindazon élelmicikkek és szerves anyagok, melyekre a hőség bomlasztólag hat, romlásnak indulnak és ez azon ok, mely által a jégkérdés elvitázhatatlanul közegészségügyi kérdéssé válik, mert ha megromlanak az élelmicikkek, akkor járványos betegségek fellépésétől is tartani lehet.

De még egy másik szempontból véve is fontos közérdekű kérdés ez, a mennyiben előreláthatólag az élelmicikkek újabb drágulását fogja előidézni, mert a jégárak máris oly hallatlan módon emelkedtek, hogy azok emelkedésével minden élelmicikkárús és így a tisztán élelmezéssel foglalkozó vendéglős is kénytelen lesz lépést tartani.

Mindezekkel szemben a vendéglősök gyűlésén többféle javaslat merült fel a fenyegető jég-szükség elhárítására, *azonban a gyűlés, mint a jégkérdés radikális megoldására egyedül alkalmas tervet, egyhangúlag azt a javaslatot tette magáévá, mely a jég-hiány végleges megszüntetését és az elemi csapással járó visszaélések megrendszabályozását tisztán egy nagyszabású hatósági jéggyár felállításától várja.*

Mindezeknél fogva a jégkérdést, egyrészt a vendéglősök gyűlésének határozata alapján, másrészt pedig, mint az előadottakból világosan kitetsző többszörös közérdekű ügyet, azzal a tiszteletteljes kéréssel visszük a tekintetes székesfővárosi tanács elé, hogy azt, — tekintettel rendkívül nagy fontosságára — mihamar tárgyalni és elhatározásáról, vajjon hajlandó-e egy nagyméretű hatósági jéggyár építésébe késedelem nélkül belefogni, ipartársulatunkat sürgősen értesíteni sziveskedjék.

Megjegyezzük, hogy a hatósági jéggyár üzemét már maguk a vendéglősök biztosítanák azáltal, hogy legnagyobb részük kötelezné magát jég-szükségletét 2—3 évig, 1 korona 20 fillér árszabás mellett a hatósági jéggyárból beszerezni s így a gyár forgalma naponként 400—500 métermázsa jég mennyiségre biztosítva lenne.

Azonkívül azt hisszük: a vendéglősökhöz a többi jég-fogyasztó iparosok is csatlakoznának.

Budapest, 1910. márczius hó 3-án tartott vendéglős-gyűlés határozatából:

A budapesti szállodások, vendéglősök és korcsárosok ipartársulata.

Segélykiosztás az ipartársulatnál.

Malosik Antal ipartársulati alelnök 10.000 koronás alapítványának 230 koronát tevő félévi kamata az alapító születésnapjának évfordulója alkalmából, folyó évi február hó 25-én került kiosztásra. A kiosztást ünne-

pélyessé tette számos vendég és ipartársulati tag megjeleneése és mélyen megindító jeleneteket idézett elő a segélyért jelentkezők szomorú sorsa, mert volt köztük olyan is, a ki még nem is nagyon régen szép vagyonnal bírt. Ezeknek látása oly mély hatást tett a jelenvoltagekre, hogy erőt vett rajtuk a jótékonyság érzése és Blaska István 200, François Lajos 100, Katona Géza 40, Frohner 10, Kis Lajos 10 koronával gyarapította a kiosztandó összeget s így az 590 koronára szaporodott, mire az alapító kiegészítette kerek 600 koronára és így a segélyért jelentkezett 12 egyén mindegyike 50 koronát kapott.

A magyar nő hivatása az iparpártolás terén

(Az előző számban megjelent közlemény folytatása.)

A nagy Németországot, a hatalmas Angliát is ipara tette oly nagygyá, hatalmassá és gazdaggá. Ipara, melyet nemcsak saját országuk leányai hazafias kötelességből pártoltak és segítettek még akkor is, a mikor nem állott a tökeletesség ama fokán, mellyel ma túlszárnyalja Európa minden népének munkáját, hanem gazdag gyarmatai is és az öreg Európa valamennyi országa a legjobb és legkitünőbb gyanánt elismertek. Könnyű ma már az egész világon a „Made in Germany“ jelisével találkozni, bezzeg nehezebb lehetett ez akkor, a mikor a kezdet minden nehézségével küzdve, talán tökéletlenebb volt a német áru, mint a mienk ma és a mikor a „Made in Germany“ megjelölésnek kötelező használatát az angolok mondták ki a német iparcikkek megbélyegzésére.

Szóval, a fejlett iparú Anglia védekezett, meg akarta bélyegezni a német iparterméket. Igaz, hogy ez a megbélyegzés legkevésbé sem ártott a német iparnak. Ellenkezőleg: oly fokra emelkedett a német ipar, hogy sok tekintetben túlszárnyalja már Angliát is s a német gyáros ma már büszkén teszi rá árujára a „Made in Germany“ szavakat. Az ipar fejlődésével kapcsolatban pedig még inkább fokozódott az amúgy is jelentős német kultúra s hogy a jóléti viszonyok is javultak ott, mi sem bizonyítja jobban, mint hogy míg azelőtt Németországból is óriási volt a kivándorlás ez ma már úgy-szólván teljesen megszűnt.

De a honi ipart védő társadalmi mozgalmakkal is találkozunk a nagy iparállamokban, melyekben szintén nagy részük van a nőknek.

Igy például mint Gelléri Mórnak az iparpártolástról írt egyik munkájában olvasható, a nyolczvanas-években, midőn a német butoripar olcsó termékei Páris is kezdtek elárasztani, az összes párisi lapok rovatot nyitottak, melyben a közönséget arra intették, hogy forduljon el a német eredetű és izlésű butoroktól s térjen vissza a francia butorzathoz.

Dániában állandó kiállítások ismertetik és kedveltetik meg a közönséggel a honi ipar termékeit.

Amerikában előfordult, hogy az emberek nyílt utcán tépdesték le egymásról az idegen szövetből készült ruhát.

Olaszországnak 25 év előtt meglehetősen fejletlen ipara volt. Az olasz munkások kivándorlása még néhány év előtt is félelmetes arányú volt. Főként az ott megindított nagy iparpártolási mozgalmak hatása alatt azonban az olasz ipar igen szépen fejlődött s a kivándorlás is rendkívüli mértékben csökkent.

A csipke-ipar terén oly fejlett országban is, mint a minő Franciaország, nemrégiben a nők százezrei egyesültek a külföldi versenytől veszélyeztetett csipke-ipar megvédése érdekében.

A németeknek, de főleg a poroszoknak sovinizmusa e terén ismeretes.

Ausztriában különösen gyakoriak az ilyen iparvédő akciók, A bécsi iparosság gyűléseken és kérvényekben hangosan tiltakozott az ellen, hogy az uralkodóháznak a Felső személyéhez és a trónhoz legközelebb álló tagjai butorzatuk egy részét Párisban rendelték meg. Csehországban az asszonyokat

megesketik hozzátartozóik boldogságára, hogy magyar lisztért soha egy garast nem adnak ki.

Ha tehát azt látjuk, hogy a gazdaságilag fejlett nyugati iparállamok járnak így el, melyekben az ottani ipar fejlettsége és a viszonyok konszolidáltsága mellett szinte feleslegeseknek látszanak az iparpártoló-mozgalmak és ezek a mozgalmak kitűzött céljaikat is eléri — mennyivel inkább van nekünk szükségünk a védekezésre, sőt mennyivel inkább kötelességünk nekünk honi iparunk termékeinek pártolása.

Mégis a mi iparpártoló akcióink teljesen hatástalanok.

Vajjon miért? Hiszen mi is beláttuk már az iparpártolás fontosságát. Nálunk is megindították az iparvédelmi mozgalmakat!

Mert azokon kívül, a miket előadásom elején mondtam, a mi iparpártoló-törekvéseink nem hatják át a nép minden rétegét és csak egyes osztályokra terjednek ki. Az összes iparpártoló egyesületek harmonikus együttműködésével vezetett általános nagy mozgalomra volna szükség, a melyhez kivétel nélkül csatlakozik a legszegényebb és a leggazdagabb is. Az ilyen iparpártolás hatása nem maradhat el. Láttuk, hogy Törökországban milyen eredményeket ért el a múlt év őszi politikai okokból megindított bojkott, csak azért, mert a harcához még a teherhordó-munkások is csatlakoztak és megtagadták a magyar s főleg az osztrák árúknak a hajókból való kirakását.

Mi nem hirdetünk bojkottot, sőt — erre még visszatérek — ellene vagyunk a bojkottnak. Csak saját iparcikkeinket pártoljuk minden erővel! Példát vehetünk azonban a törököktől abban a tekintetben, hogy miként lehetne az általános hazai iparvédelmet szervezni.

Ebből az általános iparpártoló-mozgalomból elsősorban a magyar nők kell, hogy kivegyék részüket. Hivatásánál fogva a nőre hárul a legtöbb szükségleti cikk beszerzése nemcsak a maga, hanem férje és gyermekei részére is. A ruházkodási tárgyak, a butor, a kelengye, a háztartási élelmiszeri cikkek bevásárlása többnyire a nő feladata.

Mint már mondtam: ma mindezek a cikkek nagyrészt a külföldi ipar termékei gyanánt kerülnek hozzánk, vagyis a külföld jólétének, kulturájának emeléséhez járulunk hozzá, a mikor saját ipari termékeinket mellőzve, lekicsinyelve, idegen iparcikkeket vásárolunk.

Azzal a kéréssel fordulunk tehát a magyar közönséghez, de elsősorban a magyar nőkhöz — mely kérés teljesítése hazafias és embertársi kötelesség — hogy *minden oly cikket, melyet honi iparunk is termel, csakis hazai ipartermékekből szerezzenek be.* Nem kívánjuk, hogy a magyar nő láttatlanul és próba nélkül szerezze be szükségletét a magyar áruból, hanem *próbálja ki a magyar árut, győződjék meg róla saját tapasztalási alapján, hogy a magyar áru is jó és hasznavehető.*

Csináltasson inget magyar siffonból és vászonból. Törölje le a port magyar portörölővel, terítsen a magyar asszony magyar abroszszal és meg fog róla győződni, hogy csak olyan jól fog vele járni, mintha „Schroll“ vagy „rumburgi“ árut kapna e célra. Ezzel hozzá fog járulni a honi ipar fejlődéséhez. A meglevő gyárak nagyobbodni fognak, sőt sok új gyár fog keletkezni, ezzel pedig több munkaalkalom; nem fog annyi munkás kivándorolni, nem lesz olyan nagy nyomor, nem kell annyi jótékonyági egyesületet alapítani; nagyobb lesz a jólét, a nagy gyárak több adót fizethetnek az államnak, tehát az egyesek adóterhe nem lesz olyan nagy; a gyárak több képzett szakembert, mérnököt, hivatalnokot stb. fognak alkalmazni. Több kereskedőre lesz szükség, a kik ismét sok embert foglalkoztatnak. Szóval az egész vonalon jólét, kultúra lépne a mai kétségbeesztő állapotok helyett; nem lenne annyi lateiner proletárius; a magyok anyák szívesen küldenék gyermekeiket szakiskolákba, mert tudnák, hogy gyermekeik jövője biztosítva van. A magyarosodás ügyét is előmozdíthatnák; a tót munkás, a ki ma Amerikába vándorol ki s ott megtanul angolul, szívesebben maradna idehaza, ha tudná, hogy a magyar gyár megélhetést biztosít számára; örömebb fogja megtanulni nyelvünket mint most, a mikor ez az ország nem nyújt neki kenyeret, hanem úgyszólván kikergeti, kivándorlásra kényszeríti.

*

Mig tehát a férfi politikai, gazdasági és technikai téren küzd, addig a magyar nő ilyen magasztos célokat szolgálhat, ha a honi iparpártolás feladatát magáévá teszi.

A történelem számos lapja tanúsítja, hogy a magyar nő is tud komoly célokért lelkesedni és küzdeni. Ha voltak egeri nőink, ha volt Szécsi Máriánk, Zrínyi Ilonánk, úgy kétségtelen, hogy a mai magyar nő is rátermett arra, hogy a jelenkor nagy gazdasági harczaiból kivegye részét. A mai és a jövőbeli harcokat nem a fegyverek dicsősége dönti el, hanem az ipar fejlesztése körüli küzdelmek. Ennek a küzdelemnek egyik leghatályosabb fegyvere: az iparpártolás, nem szavakkal, hanem tettekkel. Ezt a fegyvert pedig elsősorban a magyar nő villogtathatja.

Szervezkedjünk, létesüljön minden városban és nagyobb községben a nőegyesületek keretében iparpártoló bizottság, a mely lelkes agitációt fejtsen ki; a hol nincsen nőegyesület, ott önállóan kell szervezni külön iparpártoló bizottságot, amelynek tagja legyen minden magyar nő: szegény és gazdag, iparos, kereskedő, hivatalnok, tanító, munkás, földmives neje egyaránt.

E bizottság minden tagja fogadja meg, hogy házának, lakásának ajtaja vámsorompó lesz, a melyen csak a magyar árut engedi be.

Ne hirdessenek ezek a bizottságok bojkottot, mert annak ma még nálunk semmi célja nincs. Egyes politikai pártok a közelmúlt napokban kezdeményezték ugyan ilyen arányú akciókat, de bojkottal eredményt elérni nem lehet. Ezzel csak oktalanul ingereljük a külföldi versenyt s megtorló intézkedésekre adunk alkalmat. Aztán meg mi értelme van annak, hogy az osztrák árut bojkotáljuk azért, hogy németországi, vagy angol áru kerüljön hozzánk? Védjük mi csak meg a sajátunkat, ilyen módon fejlesszük iparunkat s szolgáljuk a nagy célt.

Ismétlem: nagyon fontos, hogy kivétel nélkül *minden magyar nőt* bevonjuk ebbe a mozgalomba. Különösen kisebb városokban és faluhelyeken lehet nagy eredményeket elérni. Százegzerszámra kellene a legkisebb faluban — a nemzetiségi vidékeken is az illető nemzetiség nyelvén — népszerű agitációs felszólításokat szétosztani, a melyekben ki van emelve az iparpártolás jelentősége. Valláskülönbség nélkül minden pap prédikációjának állandó témája legyen az iparpártolás. Ki kell fejteni a magyar földmives, a magyar munkás előtt, hogy ha csak magyar árut fog venni, nem lesz annyi szegény ember, nem kell Amerikába vándorolnia, mert „Amerika“ lesz itt is.

A *szocialista egyesületeket* is bele kell vonni e mozgalmakba. Ezek ugyan hideg közönnnyel szemlélték eddig e mozgalmakat mint aféle „nemzeti“ mozgalmakat, melyekről hallani sem akarnak, de meg kell értetni ezekkel az egyesületekkel is, hogy e mozgalmak nem annyira nemzeti, mint inkább gazdaságiak, melyek munkát és kenyeret vannak hivatva biztosítani a munkásnak. Elvégre nem elég, hogy egyes társadalmi osztályok támogassák a magyar ipart, ehhez az egész magyar népre van szükség. A nép zömét pedig nem azok a kiváltságos társadalmi osztályok alkotják, melyek eddig az iparpártoló mozgalmakban — igaz, hogy ők is csak szavakkal — résztvettek, hanem a kisebb emberek, iparosok, földmivesek, munkások. E téren tanulhatunk a fejlett iparu Angliától, a hol például olyan gyufaskatulyák vannak forgalomban, melyeken ez a felírás olvasható:

„WHY BUY FOREIGN MATCHES ?

Surely it is better to
help

BRITISH WORKPEOPLE

To earn their living by

SUPPORTING HOMEINDUSTRIES.“

(Miért vesz idegen gyufát? Bizonyára jobb a britt munkásokat segíteni, megélhetésüket biztosítani a hazai ipar támogatása által.)

Gelléri Mór egyik munkájában kiszámítja, hogy ha egy magyar család csak 25 koronát mentene meg évenként a magyar iparnak, ezzel is — például 3 millió családot véve alapul — évi 75 millió koronával járulnánk hozzá a

magyar ipar fejlődéséhez. Pedig 25 koronánál nagyobb összeget még a legszegényebb munkáscsalád is megmenthetné a hazai iparnak.

De persze, a szegényebb osztálytól ne várjunk áldozatokat az iparpártolás érdekében. Áldozatokra a magyar ipar mai állása mellett különben sem igen van szükség. De a hol az iparpártolás igazán csak áldozattal valósítható meg, ne riadjon vissza a jómódú asszony csekély áldozattól sem. Ha ilyen módon az illető iparágat fejleszteni fogja, idővel versenyképes cikkeket fog kapni.

Fel kell világosítanunk különösen a tájékozatlan szegényebb néposztályt, hogy, ha felbuzdulva az iparpártolás eszméjétől, csak magyar árut keresne, még nem minden magyar áru, amit a honi ipar czégére alatt, vagy hangzatos magyar nevekkal adnak neki. A magyar közönség komoly felbuzdulását látva, az osztrák is fog honit gyártani s magyar védjegy alatt hozzánk becsempészni, bár erre az új védjegy törvény szigorú szabályainál fogva majd kevesebb tér nyílik. Így például azok, a tarka cigánykendők, melyeket a nyáron annyira felkaroltak s amelyeket honi áruként kínáltak, a csehországi jungbunzlau gyárból kerültek ki.

Tájékoztatni kell a közönséget a beszerzési forrásokról.

Tegyük az iparpártolást *divattá* és pedig nem néhány hónapig tartó, muló divattá, hanem állandóvá. A helyi lapok állandó iparpártoló rovatokat nyissanak s tartsanak fenn.

Használjuk fel az iparpártolás eszméjének terjesztésére a zsurokat. Mutassuk be egymásnak, hogy ime: ezt, és ezt nyújtja a hazai ipar. Nem kell még a mai fényüzésről sem lemondani, nem kell az igényeket korlátozni. Ki tudja azokat a magyar ipar is elégíteni. Egyesek ugyanis az utóbbi időben a magyar iparpártolás kérdésével kapcsolatban a fényüzés beszüntetésének szükségességét hangoztatták. Pedig tudvalevő, hogy amíg a fényüzés nem erőnkön felüli, az ipar és művészet szempontjából rendkívül fontos, különösen ha a hazai ipart vonja be szolgáltatába. Mert hiszen nem az igénytelenség volt az, mely a művészetnek, a kultúra a nemzeti gazdaság előbbrevitelén munkálkodik.

Fontos, hogy az iparosokat és kereskedőket is belevonjuk ezekbe az iparpártoló bizottságba, hogy ők is tisztában legyenek a mozgalom irányával és a hölgyközönség kívánságaival s lássák, hogy nemcsak szalmaláng ez a felbuzdulás, hanem immár komoly elhatározás; lássák, hogy már nincs szükség arra, hogy a magyar gyártmányú női kalapba fenn semm álló párisi czég nevét ragasztják be. Ha a kereskedő látni fogja, hogy mindenki magyar árut igényel, magyar cikkeket is fog tartani, mert a kereskedő mindig alkalmazkodik a közönség igényeihez.

Teremtsenek a magyar hölgyek magyar divatot, ismer-tessék meg azt az iparossal és kereskedővel; bocsássanak mintát rendelkezésükre Karolják fel a csetneki, halasi csipkét, a magyar művészi ipart. Itt is a jobbmódú hölgyek járjanak elől, mert ha ők bizonyos divatot fognak teremteni, a kevésbé vagyonos osztály is követni fogja őket. Ha az osztrákok a párisi és londoni divat mellett önérzetesen hivatkoznak a bécsi chic-re, a bécsi bluzokra, miért nem teremthetnénk mi magyar chic-et!

Fürdőhelyeken, vendéglőkben s egyéb nyilvános helyeken követeljenek magyar tányért, magyar abroszt, magyar gyártmányú evőeszközt, magyar ételeket s italokat.

Látogassuk a magyar fürdőket s ha mégis idegen fürdőhelyekre kell mennünk, ellenszolgáltatásul legalább követeljük, hogy ajándékozás czéljaira vásárolt mindeféle idegen lim-lom helyett magyar ipartermékeket kapjunk.

Férjeinket is bírjuk rá a honi ipar pártolására.

Egyik leghatályosabb talaja az iparpártolás eszméje felvirágzásának: az *ifjúság*. Vigyük be az iparpártolás eszméjét már gyermeknevelési rendszerünkbe. Oktassuk ki gyermekeinket az iparvédelem fontosságára. A gyermek fogékony lelkébe olyan nyomokat véshetünk e tekintetben, melyeket kiirtani aztán semmi sem képes. Ezért nagyon örvendetesek az ifjúság körében észlelhető úgynevezett „Sorompó“ alakulások. Törekedjünk arra, hogy minden iskolában — leány- és fiúiskolában egyaránt — alakuljanak ilyen Sorompó-egyesületek, s buzdítsuk gyermekeinket az azokba való belépésre. Mozdít-

suk elő egyes lelkes tanárok amaz óhajának teljesülését, hogy az ifjúság (különösen a fiúk) egyenruhában járjon s ezek az egyenruhák honi termékekből készüljenek.

Leányaink kelengyéjét hazai cikkekből állítsuk elő.

Kedveltsük meg leányainkkal a kereskedő- és iparos-embert is s ne csak a diplomás embert becsüljük meg. Szálljunk szembe az e téren fennálló kishitűséggel, lekicsinyléssel. Neveljünk gyermekeinkbe oly szellemet, hogy érzékük legyen a gazdasági kérdések iránt is.

Ragadjunk meg minden alkalmat a honi ipar pártolására. Így például a most küszöbön levő téli szegény gyermekfelruháshoz csakis honi kelmét használjunk.

Járuljunk hozzá a *háziipar* fejlesztéséhez. Főleg azért fontos ez, mert a háziiparral foglalkozók legnagyobb része: nő. ismerjük a háziipar előnyeit, tudjuk, hogy sok éhező családot segít, a szegény földművescsalád tagjainak télen munkát ad s így emeli a népjólétet. A mellett még művészi szempontból is fontos, a népművelődésre gyakorolt óriási hatásáról nem is szólván. Karoljuk fel tehát a háziipari cikkeket. A csetneki és halasi csipkékről már szoltam. Ott van aztán a kalotaszegi varrottas. Itt már virágzó és magas fejlődési fokon álló háziipari cikkekről van szó, a melyeknél már csak a művészi ízléssel előállított tárgyak pártolásáról — vásárlásáról lenne szó. De ott van még azonkívül a kosárfonás, a játékkészítés. Adjunk mintákat a „háziipari telepeknek. Az Érc-hegység tájékaról milliónyi értékű fajátékárú kerül ki, a gyermekek ezreinek jókedvet és örömet hordva szét. Nálunk ez egyszerű játékcikkek is többnyire külföldiek. A vidéki előkelő hölgyközönség ezt a játékkészítést főleg a hegyvidéken előmozdíthatná, míg viszont a városi hölgyek feladata volna a háziipari készítmények részére piacz létesítése.

A háziipar fejlesztésének és pártolásának a többi ipar pártolása mellett még az ad nagy jelentőséget, hogy ezen az úton: a nemzetközi specialitások művészi termékeinek eladásával közelíthetjük meg legkönnyebben a külföldi piacokat is. Irodalomra, művészetekre és iparra általában áll az, hogy a bennök megnyilatkozó specialis, nemzeti szépségek felkölthetik és le is köthetik a népek érdeklődését. Ezért kellene nekünk magyar népnek, mikor idegen földökben költjük a pénzt, mintegy rekompenzáció gyanánt helyet követelni a fürdőbazároknak a mi specialis háziipari cikkeinknek.

*

Ilyen czélokért érdemes küzdeniök a magyar nőknek. Kötelességük is ezt a harcot megvívniök. Rajta tehát, magyar nők, asszonykatonák, fogjatok fegyvert: álljatok csatasorba, mutassátok meg, hogy vannak még egi nők, Szécsi Máriaék, Zrinyi Ilonák; vivjék meg a nemes harcot, melynek czélja, a nemzeti jólétnek és kulturának, az ország gazdasági függetlenségének kivívása; ne csüggedjünk, csak kitartás és a magyaré lesz e hazá!

(A „Magyar Ipar“ külön kiadásából.)

Hatósági végzések.

Budapest Székesfőváros Tanácsa 8793/1910. VIII.

T.

Földmivelésügyi m. kir. minister úrnak f. évi január hó 18-án 11562/VII. 3. 1909. sz. a kelt körrendelete „Grana ételzsír“ forgalomba hozatala tárgyában.

H.

Ezen ministeri körrendelet tudomásul vétetvén, másolatban tudomás és mihez tartás végett a tan. VIII. ügyosztállyal, a tisztii főorvosi hivattal, valamennyi ker. elüljárósággal, a közbiztonsági és marhavásári igazgatósággal, vásárcsarnokok igazgatóságával, a vásárigazgatósággal, a budapesti „hentes“, „kávés“, „korcsmáros“, „mészáros“, „sütők“, cukrászok és mézeskalácsosok“, fővárosi kis- és közepkereskedők ipartestületeivel illetve ipartársulataival közöltetik.

A ker. elüljáróságok felhivatnak, hogy ezen körrendeletet közhírré tétel végett hirdető táblájukon függeszték ki.

A körrendelet egy-egy példánya a központi és újváros-

háza hirdményi tábláján a tanácsi segédhivatal által kifüggesztendő.

Budapest, 1910. évi január hó 31-én.

A székesfőváros tanácsa.

Magyar Királyi Földmívelésügyi Minister. 115626/III-3. 1909. Egy bécsi gyár „Grana ételzsír“ elnevezése alatt olyan olajat hoz forgalomba, melyet az állandó felülbíró tanács az országos m. kir. chemiai intézet és a székesfővárosi vegyészeti és élelmiszer vizsgáló intézet megegyező vizsgálati adatai alapján közönséges repceolajnak minősített. Az 1895. évi XLVI. t-c. intentiójának megfelelően az ezen törvény hatálya alá tartozó anyagok mindig oly megjelöléssel hozandók forgalomba, mely szerint a vevőközönség azok eredete, származása és összetétele felől teljesen tájékozva lehessen s így zsír megjelöléssel ellátva csak a közönséges hőmérsékleten levő zsiradékhoz hozhatók forgalomba; mivel pedig a szóban forgó, repceből készült olaj folyékony halmaz-állapota semmiféle oly megjelöléssel sem hozható forgalomba melyben a „zsír“ szó akár magában, akár más szóval összetéve bent foglaltatik. Ennélfogva az eddig „Grana ételzsír“ elnevezés alatt mint tápanyag forgalomba hozott repceolaj előállítás (gyártása) és közforgalomban bocsátása (hirdetése, közvetítése, eladása) valamint az 1895-ik évi XLVI. t-c. hatálya alá tartozó anyagok készítésénél való üzletszerű felhasználása során „zsír“ „Ételzsír“ vagy csak „Grana“ megjelöléssel el nem látható, hanem az a „Grana“ elnevezése tetszés szerinti használata mellett, vagy ennek teljes mellőzésével, de okvetlenül „repceolaj“ megjelöléssel hozandó forgalomba és ennek folytán mindazokban a városokban és községekben, melyekben valamely helyhatósági szabályrendelet a sütőktől, cukrászoktól, avagy vendéglősöktől megköveteli (vagy a jövőben megkövetelni fogja) azt, hogy a sütemények vagy ételeik készítésére használt zsiradékok vagy olajneműek használatát feliratilag jelezzék, a „Grana“ esetleg használata a feliratban mint repceolaj használata tüntetendő ki. Felhívom a törvényhatóságok, hogy ezen körrendeletemet a legszélesebb körben tegye közhírré.

Budapest, 1910. évi január hó 18-án

A budapesti kereskedelmi és iparkamara újjáalakítását intéző központi bizottság közhírré teszi, hogy a kamara beltagjainak és póttagjainak megválasztására *folyó évi márczius hó 17-ik napját (csütörtök) tűzte ki.*

A választás egy napig, reggel 8 órától esti 6 óráig tart.

A központi bizottság a választást illetőleg a következőképen intézkedett:

Választási helyiség: a székesfővárosi Vigadó-épület földszinti helyiségei, melyeknek a bejáratától jobbra (a Deák Ferencz-utca felé) eső részeiben az iparos-választók, a balra (a Vigadó-utca felé) eső részeiben a kereskedő-választók fognak szavazni.

A központi bizottság mult évi december hó 20-án tartott ülésében 11/1909. jkvi sz. határozata szerint a választási bizottságot a következőképen alakította meg:

Választási elnök: Ehrlich G. Gusztáv. Helyettes elnökök: Boros Soma (az iparosok csoportjában) és Kramer Miksa (a kereskedők csoportjában).

Tagok a kereskedők csoportjában: Hüttl Tivadar, Jolics Géza, Ott Lajos és Simon Jakab, mint a központi bizottság tagjai; továbbá Beck Adolf, Biró Henrik, Bloch Salamon, Eiser Nándor, tóvárosi Fischer Emil, Forbáth József, Frisch Ignác, Günther Béla, Hönig Antal, ifj. Lajta Pál, Rausch Károly, Rosmayer Ferencz, Székács Antal, Tsuk Sándor és Winter Lajos bizalmi férfiak.

Tagok az iparosok csoportjában: Czettel Gyula, Glück Frigyes, Grünfeld Miksa, Sajó János és Schön Ignác, mint a központi bizottság tagjai; továbbá Bálint Sándor, Breitner Lipót, dr. Erős Sándor, Fried Zsigmond, Gamauf Gyula, Gerlei Lajos, Hérmán Ödön, Kaszab Aladár, Klein Gyula, Kriszthaber Leó, Müller József, Nessi Gyula, Schreil János, Szabó Gyula és Weisz Pál bizalmi férfiak.

A választási elnök úgy a kereskedő-választók, mint az iparos választók, részére 5--5 szavazatszedő köldöttséget fog alakítani

Az első szavazatszedő köldöttségnél szavaznak az I. ker., a II. ker. és a III. ker. választók névjegyzékébe vett kereskedők, illetőleg iparosok.

A második szavazatszedő köldöttségnél szavaznak a IV. ker. és V. ker. választók névjegyzékébe felvett kereskedők, illetőleg iparosok.

A harmadik szavazatszedő köldöttségnél szavaznak a VI. ker. választók névjegyzékébe felvett kereskedők, illetőleg iparosok.

A negyedik szavazatszedő köldöttségnél szavaznak a VII. ker. választók névjegyzékébe felvett kereskedők, illetőleg iparosok

Az ötödik szavazatszedő köldöttségnél szavaznak a VIII. ker., a IX. ker. és a X. ker. választók névjegyzékébe felvett kereskedők, illetőleg iparosok

Választandó: úgy a kereskedő-választók, mint az iparos-választók részéről külön-külön 24 kamarai tag és 12 póttag, összesen tehát 48 beltag és 24 póttag.

A központi bizottság a választói névjegyzékekbe felvett kereskedő- és iparos választók részére választói igazolványokat ad ki, melyeket a választási elnök ír alá. A választói igazolványokat a választók az üzletük, illetőleg telepeik szerint illetékes kerületi elüljáróságnál folyó évi márczius hó 1-től 10-ig bezárólag d. e. 9 órától d. u. 1 óráig vagy a választás napján a szavazás színhelyén vehetik át kellő igazolás után.

A választást és a szavazást illetőleg, a választókat a következő törvényes intézkedésre figyelmeztetjük:

1. Választó mindazon benszülött, vagy megtelepült iparos és kereskedő:

a) ki polgári jogai teljes élvezetében van;

b) a főváros területén lakik;

c) legalább egy év óta kereskedést vagy ipart önállóan és jogosítottan üz, vagy olyannál mint nyilvános társ vagy kereskedelmi és technikai fővezető működik;

d) választási jog illeti a kamara területén levő kereskedelmi vagy iparos részvény-társulatokat is, melyek a jogot igazgatóik vagy más megbizottaik által gyakorolhatják (1868. évi VI. t-cz. 8. §.);

2. Kamarai beltaggá választható mindazon bennszülött vagy megtelepült iparos és kereskedő:

a) ki polgári jogai teljes élvezetében van;

b) a kamara székhelyén (vagyis a székesfőváros területén) lakik és

c) legalább 3 év óta kereskedést vagy ipart önállóan és jogosítottan üz, ki olyannál mint nyilvános társ vagy kereskedelmi és technikai fővezető legalább ugyanannyi idő óta működik; ki végre egy kereskedelmi avagy iparos-részvénytársulat igazgatója. (Id. trv. 9. §.)

3. A kamara régi tagjai újra megválaszthatók. (Id. trv. 6 §.)

4. A kamara iparolytályának tagjait csak az iparosok, a kereskedelmi osztály tagjait csak a kereskedők választják (Id. trv. 10.)

5. Azok a választók, kik valamely választói névjegyzékbe felvett cégnek beltagjai, azonban a névjegyzékben névszerint felvéve nincsenek, szavazati jogukat a választás alkalmával cégjegyzési kivonattal tartoznak igazolni.

6. A szavazás a szavazó nevének és foglalkozásának feljegyzése mellett, személyesen beadott szavazó-lapok útján történik.

7. Szavazhat az, akinek választói igazolványa van, vagy akit a választási bizottság egy tagja, illetve egyik bizalmi férfi ismer, vagy pedig az utóbbiak előtt ismert két választó polgár igazol, feltéve, hogy az illetőnek a neve a választói névjegyzékben előfordul.

8. A választók, illetőleg az érdekelt testületek a szavazás megnyitása előtt bizalmi férfiakat jelölnek ki maguk közül; erre az elnök a választókat felszólítja. A bizalmi férfiak azonban a választási elnöknel előzetes írásban is bejelenthetők.

9. A választási elnöknek jogában áll, a szavazás berekesztésére megszabott határidőt abban az esetben, ha szavazatra jogosultak még nem jelentkeznének, esti 8 óráig meghosszabbítani, abban az esetben pedig, ha még ekkor is

volnának olyan választók, akik szavazói joguk gyakorlása végett megjelentek, azonban ez ideig sem szavazhattak, a választási helyiségeket esti 8 órakor be kell zárni és mindazoknak szavazatát, akik ezidőben a választási helyiségekben tartózkodnak el kell fogadni.

10. Azokat a választókat, akiknek a szavazata bármely okból el nem fogadtatott, egy külön jegyzékbe „A visszautasítottak jegyzékébe” kell bevezetni; a visszautasítás okát a „Jegyzet” rovatban meg kell jelölni.

11. A választás folyamáról jegyzőkönyvet kell vezetni, melybe a választás napja, a megnyitás és a berekesztés órája, valamint a szavazatok összeszámításának az eredménye kiteendő. A jegyzőkönyvet az elnök és a választási bizottság két tagja írják alá.

12. A választás eredményét az elnök nyilvánosan kihirdeti.

13. A szavazó lapokat az 1900. évi 466. kgy, sz. szabályzat szerint kell kezelni és lepecsételve a központi bizottságnak betervezni.

Kelt Budapesten, a budapesti kereskedelmi és iparkamara újjáalakítására kiküldött központi bizottságnak 1910. évi február hó 8-án tartott üléséből. Dr. Déri Ferencz s. k., tanácsnok, a központi bizottság alelnöke; Dr. Csupor József s. k. tanácsjegyző, a központi bizottság jegyzője.

Különfélék.

A vendéglősiparba vágó új szabadalmak. 47556. hulladék-tartály, 47657. légyfogó, 47666. gép emelőzárak palackok plombálására, 47687. összerakható csizmahuzó, 47706. zsákzár, 47718. eljárás albumosa szappan előállítására, 47756. mosogatóteknő, 47769. vasaló, 47822 burgonyagőzölő berendezés, 47824. kupakzár palackok számára, 47835. eljárás fehérnemű mosására szolgáló folyadék előállítására, 47843. pelackzár, 47859. reszelőgép vízszintesen ide-oda mozgatott reszelővel, 47864. hordószerű csomagoló és szállítótartály, 47871. berendezés piszkos edények mechanikai tisztítására, 47878. kötőpánt bor és egyéb tömlőkhöz és szerszám ennek alkalmazására, 47883. kenyér, kolbász, stb. vágógép.

Az országos gyermekvédő liga a következő átiratot intézte az ipartársulathoz: A Szállodások, Vendéglősök és Korcsárosok Tekintetes Ipartársulatának Budapest, IV., Ferenc József-rakpart 16. Hivatalos tisztelettel értesitem t. Címet, hogy a vezetésem alatt álló intézetben 2 gyermek, 15 éves, tanoncúl való kihelyezésre alkalmas. Az egyik szakácsinas szeretne lenni, a másik pincérinas (borfiú). Amennyiben számukra alkalmas hely volna, szíveskedjék erről engemet értesíteni a részletek megbeszélése végett. Rákoskeresztúr, 1910. február 24. Hoffmann igazgató

WEISSENSTEIN MÓR

mészáros.

BUDAPEST LEGRÉGIBB CÉGE.

Alapítás éve: 1840.

Ajánlja az üzletében kapható csakis elsőrendű, hizott marha- és borjúhúsokat.

Különlegességek vendéglősök reggelijére és különös alkalmakra: hizott rostboeuf és borjúgerinc.

DREHER ANTAL SERFŐZŐDÉI RÉSZV.-TÁRS.

Aszok-, Márciusi | Kiviteli Márciusi

(világos és sötét)

(barna)

S E R.

Megrendeléseket

a főzde mindenkor pontosan és a legnagyobb figyelemmel — az összeg előleges beküldése vagy utánvétele mellett — teljesít.

Nagyobb mennyiséget saját jégkocsijaiban szállít.

DREHER ANTAL SERFŐZŐDÉI RÉSZV.-TÁRS.

KORONA

(ála Pilseni)

Dupla Márciusi

és
Bakser.

TÖRLEY PEZSGŐ.

ELSŐ MAGYAR RÉSZVÉNY SERFŐZŐDE

BUDAPEST—KÖBÁNYÁN.

Fennáll 1854 óta.

Az 1900. évi párisi világkiállításon collective a legnagyobb éremmel (Grand prix) kitüntetészt nyert.

DISZOKMÁNY. 1885.

JURY-TAG 1896.

Városi iroda: VIII., ESZTERHAZY-UTCA 6. szám.

Ajánlja : ászok, király, márciusi világos, márciusi sötét, „bajor mód“, udvari „pilseni mód“, kétszeres márciusi világos és sötét, valamint bak-söreit, továbbá saját töltésű palacksöreit gőzpasteurizáló készülékkel s a legujabb technikai berendezésekkel felszerelt kőbányai palack-sör osztályából.

Ezen a legujabb technikai berendezésekkel fölszerelt serfőződének évi gyártási képessége 400.000 hektoliter.

Az ország minden részében sörraktárosok által vagyunk képviselve; nagyobb raktáraink Arad-, Szeged-, Miskolc-, Kolozsvár-, Nagyvárad-, Nyiregyháza, Temesvár- és Debrecenben vannak.

Hordósör-megrendelés: Budapestre, telefon-szám 52—59.

Hordósör-megrendelés: Vidékre, telefon-szám 52—60.

Palacksör-megrendelés: telefon-szám 56—58.

A városligeti artézi gyógyforrás vize 970 méternyi mélységből 73-tól 92° C hőfok mellett törvén elő, föltétlenül bakteriummentes, s általunk lehűtve természetes állapotban, valamint szénsavval telítve mint „ILONA” artézi savanyuviz lesz forgalomba hozva. Tiszta izes és szénsav-tartalmánál fogva kitünő üdítő ital borral vegyítve igen kellemes.

2 liter ára 16 fillér házhoz szállítva. Rendelési cím: „Artesia” részvény-társaság, Budapest, VII., Egressy-ut 20/c. Telefon 50-72.

A székesfőváros városligeti Artézi-gyógyforrás bérlői.

MATTONI GYOGY- ÉS VIZGYOGY-INTÉZETE

GISSHÜBLER-PUCHSTEIN

Karlsbad mellett.

A MATTONI-féle giesshübler savanyuviz eredési helye.

Pneumatikus- és belélegző-kurák.

Mell- és idegbetegek, üdülők, rheumatikusok stb. számára.

MATTONI-FÉLE

GISSHÜBLER

legjobb asztali- és üdítő ital

SAVANYU-KÚT

legjobb asztali- és üdítő ital, kitünő hatásnak bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és hólyagbetegségeknél.

Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest

TRANSYLVANIA SEC LOUIS FRANÇOIS & CO.

Budafok. esászári és királyi udvari szállítók
Fülöp Szász Coburg Góthai Herceg Ö Fensége szállítóí. Budafok.

* 15 elsőrendü kitüntetés *

VÉDJEGY

* * Hors Concours * *

FŐRAKTÁR:
BORHEGYI FERENC
Budapest, V., Gizella-tér I.

VEZÉRKÉPVISELŐK:
RÜDA és BLOCHMANN
Budapest, V., Akadémia-utca 16.

Sürgöncim: FRANCOS BUDAFOK.

Telefon BUDAFOK 15. szám.